

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 021-12/10-01/114
Urbroj: 5030110-10-2

Zagreb, 13. svibnja 2010.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Zastupničko pitanje dr. sc. Mirele Holy, u vezi s tragovima koje na nebu ostavljaju određeni zrakoplovi prilikom preleta hrvatskim zračnim prostorom – odgovor Vlade

Zastupnica u Hrvatskome saboru, dr. sc. Mirela Holy, postavila je, sukladno sa člankom 185. Poslovnika Hrvatskoga sabora, sljedeće zastupničko pitanje:

"U proteklih godinu dana obratio mi se veći broj građana i građanki Hrvatske koji/je su zabrinuti/te zbog *chemtrailsa*, neobičnih kemijskih tragova koji u posljednjih nekoliko godina na nebu ostavlja sve veći broj naizgled civilnih zrakoplova, prilikom preleta hrvatskim zračnim prostorom. Ti su tragovi neuobičajeni zbog toga što iza sebe tvore kondenzacijske tragove u obliku X formacije te zbog toga što ostaju na nebu i po desetak sati. Iako prilikom izgaranja mješavine goriva i zraka u turbinama mlaznih aviona na visinama iznad 6.000 metara nastaju kondenzacijski tragovi, odnosno kristali koji formiraju trag dug 15-30 dužina aviona, ti uobičajeni zrakoplovni tragovi nestaju i prestaju biti vidljivi već nakon nekoliko minuta, ovisno o tlaku i vremenskim uvjetima.

No, u posljednjih nekoliko godina na hrvatskom nebu se primjećuju i drugi neuobičajeni fenomeni: zrakoplovi lete izvan uobičajenih ruta i to niže od normalne visine za komercijalni zrakoplov; lete u neuobičajenim formacijama jedan pored drugog ili jedan prema drugom; na nebu tvore mrežu tragova te ponekad lete u grupama od sedam aviona čime krše članak 22. Pravilnika o letenju aviona u kojem piše da je najveći dopušteni broj aviona u grupi pet aviona. S obzirom na to da se *chemtrailsi* pojavljuju i u drugim zemljama, neke su države provele istraživanja uzoraka kišnice te zraka u sportskim avionima, u vrijeme pojave *chemtrailsa* od strane nepoznatih zrakoplova koji su uredno najavljeni kontroli leta, a u tim su uzorcima pronađene mnoge opasne bakterije koje napadaju respiratorni sistem, izazivaju infekcije krvi, upale pluća, mozga i srčanog mišića; te patogeni mikroorganizmi, gljivice, neke vrste kvasaca, soli barija, aluminij, dibrometan te fibrozni filamentni. Naglašavam da članak 69. Ustava Republike Hrvatske osigurava pravo na zdrav život svima u Hrvatskoj te određuje da je država dužna osiguravati uvjete za zdrav okoliš.

Slijedom prethodno rečenog, molim da mi odgovorite na sljedeća pitanja: Je li Vlada Republike Hrvatske upoznata s fenomenom *chemtrailsa* i raspolaže li s rezultatima istraživanja učinaka ovog uznemiravajućeg fenomena? Ako da, o čemu se točno radi i predstavlja li ovaj fenomen opasnost za zdravlje i život građana i građanki Hrvatske?"

Na navedeno zastupničko pitanje, Vlada Republike Hrvatske daje sljedeći odgovor:

Tragovi koji se vide iza mlaznih aviona u preletima na nebu su oblaci u obliku ravnih linija koji se uglavnom sastoje od čestica leda i nazivaju dekondezacijski tragovi ili *contrails*.

O karakteristikama atmosfere, prvenstveno temperaturi i vlazi, ovisi hoće li se ti oblaci razilaziti brže ili sporije. Ako je zrak na toj visini suh, tragovi će se brzo raspršiti i nestati, a ako vlage ima puno, tragovi mogu ostati na nebu satima i povećavati se dok na kraju ne iščeznu.

Kondenzacijski tragovi nastaju kao posljedica hlađenja ispušnih plinova avionskih motora koji se miješaju s okolnim zrakom. U slučaju da je vlaga dovoljno velika (i isto tako ako je temperatura dovoljno niska) dolazi do kondenzacije tekuće vode.

U ovom trenutku ne može se ni potvrditi niti negirati moguće tragove *chemtrailsa* u zračnom prostoru Republike Hrvatske, s obzirom na to da ne postoje pouzdane informacije o njihovoj pojavi. Naime, kada bi postojao konkretni dokaz da je u zračnom prostoru Republike Hrvatske uočena pojava *chemtrailsa*, vrlo lako bi se utvrdilo koji avion je što ispuštao i u koju svrhu, a mogle bi se i poduzeti mjere da se u budućnosti zabrani prelet takvih zrakoplova. U tom smislu, svaka dojava o pojavi *chemtrailsa* treba biti dokumentirana datumom, točnim vremenom i lokacijom uočenog traga, kako bi se prema planovima letenja ustanovilo koji i čiji je avion ostavljao tragove na nebu. Bez takvih konkretnih podataka i dokaza o pojavi *chemtrailsa* ne može se ni proučavati njihov utjecaj na zdravlje i život građana Republike Hrvatske.

Ovako, svi navodi temeljeni su na laičkim uočavanjima koji možda i nisu bili *chemtrailsi*, već vrlo vjerojatnije spomenuti *contrailsi*.

Zrakoplovi Hrvatskog ratnog zrakoplovstva koji za pogonsku skupinu imaju mlazne motore koriste mlazno gorivo JET-A1 (GM-1). Da bi se poboljšala njegova svojstva, gorivu se mogu dodavati aditivi u skladu s IATA odobrenjima. Najčešće se koriste aditivi za sprječavanje smrzavanja goriva na velikim visinama leta zrakoplova, ali u gorivo koje koriste zrakoplovi Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, ne dodaju se nikakvi aditivi.

U području civilnog zračnog prometa, zrakoplovi i zrakoplovne komponente, među kojima i motori, podložni su certifikacijskim standardima koji su primjenjivi u proizvodnji zrakoplova i komponenti. Ti standardi bazirani su, između ostaloga, i na Aneksu 16. Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu (ICAO Annex 16 Volume II Aircraft Engine Emissions). Zadovoljenje certifikacijskih standarda je preduvjet koji mora biti ispunjen prije izdavanja svjedodžbe o plovidbenosti zrakoplova, te naknadno i svjedodžbe zračnoga prijevoznika u Republici Hrvatskoj.

Što se tiče drugih navoda o kojima nisu izravno postavljena pitanja, a odnose se na kršenja propisa i pravila letenja, Agencija za civilno zrakoplovstvo, koja je nadležna i za to područje u civilnom zrakoplovstvu, prima, te putem internoga odbora za sigurnost (Safety Bord) evaluira prijave. Agencija postupa po prijavama uvijek kada je to moguće, odnosno kada raspolože podacima i činjenicama, te kada zaključi da je to potrebno u interesu sigurnosti. Do sada nisu primljene prijave niti su evidentirana kršenja u značajnijem opsegu, a koja bi bila u vezi s navodima iz zastupničkog pitanja. Isto tako, i kod grupnog letenja hrvatskih vojnih zrakoplova, budući da nisu navedeni točni podaci o mjestu i vremenu takvih letova, nije moguće utvrditi o čemu je točno riječ.

Eventualno potrebna dodatna obrazloženja u vezi s pitanjem zastupnice, dat će Božidar Kalmeta, ministar mora, prometa i infrastrukture.

PREDSJEDNICA

Jadranka Kosor, dipl. iur.